

Equip organitzador

Josep Maria Fortià i Rius, Dr. arquitecte
Director

Antoni Aguilar i Piera, Dr. arquitecte
Marta Daranas Serrano, arquitecta
Verónica Esparza Saavedra, arquitecta
Mercè Hortalà i Vallvé, arquitecta

Lloc de realització

COAC
Plaça Nova, 5
08002 Barcelona
93 30150 00

Organitza

AADIPA,
Agrupació d'Arquitectes
per a la Defensa i la Intervenció
en el Patrimoni Arquitectònic

Arquitectures d'anada i tornada

PATRIMONI COLONIAL, INDIA I MODERN:
CUBA, CATALUNYA I ALTRES EXPERIÈNCIES

A finals del segle XVIII es va iniciar la incorporació directa dels catalans a la carrera d'Índies i, per tant, l'emigració massiva durant bona part del segle XIX de molts joves dels pobles del litoral a Cuba i altres colònies d'Ultramar com Puerto Rico, l'Argentina o Veneçuela. Els protagonistes de l'aventura colonial són famílies catalanes com els Partagàs, d'Arenys de Mar, que es converteixen en els reis del tabac a Cuba; els Bacardí, que a l'ombra del ratpenat del rom creen una nissaga de polítics i empresaris que construiran un dels edificis més emblemàtics de l'Havana, o els Ribalaigua, de Lloret de Mar, que creen un imperi de bars i restaurants. Els nostres avantpassats que varen fer fortuna a Amèrica van invertir bona part dels seus capitals en la modernització del país, especialment en el sector industrial, en la construcció i en les infraestructures viàries en un temps en què l'illa caribenya era el centre neuràlgic del comerç internacional.

Apareix aleshores una nova arquitectura, creada a partir dels mestres d'obres i arquitectes catalans, que es caracteritza per la importació de models autòctons que incorporen trets eclèctics que defineixen un nou estil colonial. La història de les arquitectures catalanes a Amèrica té lloc en dos temps diferents: d'una banda, en l'aportació dels mestres d'obres i arquitectes catalans que desembarquen al territori d'ultramar al llarg del segle XIX, cosa que dóna lloc a les arquitectures americanes de signe divers; d'altra banda, en les aportacions dels qui varen retornar enriquits a Catalunya, els indians o americans, lluint el nivell de vida conquerit. Serà l'inici d'una arquitectura indiana amb trets propis, de palaus amb àmplies balconades, exotisme decoratiu i jardins exuberants que caracteritza molts pobles del litoral català, com ara Sitges, Begur, Cadaqués, Vilanova i la Geltrú, Torredembarra o Lloret de Mar.

Secretaria de les Agrupacions
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Arcs 1-3, 4a planta
08002 Barcelona
Telèfon: +(34) 93 306 78 28
Fax: +(34) 93 412 39 64
aadipa@coac.cat

Els idiomes utilitzats seran els originals de cada conferenciant amb traducció al castellà.

- Assistent: 394,40 €
 Arquitecte col·legiat i simpatitzant: 348 €
 Arquitecte amb menys de tres anys de col·legiació: 295 €
 Estudiant: 133,40 €
 Membre de l'AADIPA: 266,8 €

Forma de pagament:

- Carregar en compte (arquitectes col·legiats)
 Amb xec a nom del COAC
 Per transferència bancària

CAIXA D'ARQUITECTES
3183-0800-83-0000004369
(Adjunteu còpia de la transferència)

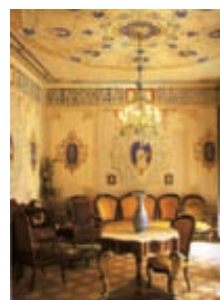
- Els estudiants han d'enviar una fotocòpia del document que ho acrediti.
- Els preus són amb l'IVA inclòs.
- Hi ha l'opció d'assistir al sopar amb independència de l'assistència al Curset.

Dades d'inscripció

Nom
Cognoms
Professió
Adreça
Municipi
CP i província
Telèfon
Adreça electrònica
NIF
Núm. col·legiat
Signatura

Dades de facturació

Particular	☐	Empresa	☐
Nom de l'empresa			
Adreça			
Municipi			
CP i província			
Persona de contacte			
Telèfon			
Adreça electrònica			
NIF			

AGRUPACIÓ D'ARQUITECTES PER A
LA DEFENSA I LA INTERVENCIÓ EN EL
PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya

Arquitectures d'anada i tornada

PATRIMONI COLONIAL, INDIA I MODERN:
CUBA, CATALUNYA I ALTRES EXPERIÈNCIES

Arquitectures d'anada i tornada

PATRIMONI COLONIAL, INDIÀ I MODERN:
CUBA, CATALUNYA I ALTRES EXPERIÈNCIES

DIJOUS, 10 DE DESEMBRE DE 2009
(Sala d'actes del COAC, pl. Nova 5, Barcelona)

MATINAL PRÈVIA

- 09.00** De s'Agaró a Cuba o l'exportació de l'imaginari català a terres d'ultramar.
David Caralt, arquitecte. Doctorand en Teoria i Història de l'Arquitectura. UPC.
- 09.30** Experiències de rehabilitació en el camp de la cooperació a Cuba.
Xavier Solà, arquitecte. Demarcació a Catalunya d'Arquitectes sense Fronteres (ASF-e).
Xavier Casanovas, arquitecte tècnic. Col·legi d'Aparelladors, Arquitectes Tècnics i Enginyers de l'Edificació de Barcelona (CAATEEB).
- 10.00** Aplicacions de les noves tecnologies 3D en la visualització del patrimoni cultural. Aixecaments dels fronts edificats de l'*Habana Vieja*.
Alejandro Marambio, arquitecte. Laboratori de Modelització Virtual de la Ciutat (LMVC) de l'ETSA Barcelona. UPC.
- 10.30** **PAUSA - CAFÈ**

INAUGURACIÓ DEL CURSET

- 11.00** *Jordi Ludevid*, degà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC).
Rosa M. Cánovas, presidenta de l'AADIPA.
Josep Maria Fortià, director del XXXII Curset.
- 11.30** Conferència inaugural.
Les anades i les tornades o el mestissatge del patrimoni.
Dr. Eusebio Leal Spengler, historiador de la Ciudad de La Habana.

PATRIMONI INDIÀ A CATALUNYA I LA PENÍNSULA (I)

- 12.30** **El Modernisme a Cuba i Catalunya a través de casos concrets.**
Eduardo Luís Rodríguez, arquitecte i historiador. Director de la revista *Arquitectura Cuba*.
Montserrat Villaverde, historiadora de l'art i professora de l'Escola d'Arquitectura La Salle. Universitat Ramon Llull.
- 13.15** **Jardins indians, espais de l'evocació del somni americà.**
Manuel Colominas, enginyer agrònom i geògraf. Professor de Jardineria i Paisatgisme a l'ETSA Barcelona. UPC.
- 13.45** **Interiors i mobiliari de les cases d'indians, un patrimoni en perill a Catalunya.**
Mònica Piera, Dra. en Història de l'Art. Presidenta de l'Associació per a l'Estudi del Moble.
Eva Casals, coordinadora de la Xarxa de Municipis Indians de Catalunya.

PATRIMONI INDIÀ A CATALUNYA I LA PENÍNSULA (II)

- 16.00** **Els indians i la seva petjada al retorn a Catalunya.**
Oriol Junqueras, Dr. en Història del Pensament Econòmic. Professor agregat al Departament d'Història Moderna i Contemporània de la UAB.
- 16.30** **Arquitectura indiana al nord d'Espanya.**
Miguel Ángel Aramburu, professor titular del Departament d'Història Moderna i Contemporània. Universitat de Cantàbria.
- 17.00** **Els indians a Andalusia: una realitat en penombra.**
Juan Cascales, arquitecte. Professor del Departament d'Història, Teoria i Composició Arquitectònica de l'ETSA Sevilla.
- 17.30** **PAUSA-CAFÈ**

INTERVENCIIONS EN EDIFICIS INDIANS A CATALUNYA

- 18.00** **El patrimoni indià i les seves intervencions: el cas de Lloret de Mar.**
Anna Fuentes, historiadora de l'art. Cap de Patrimoni de l'Ajuntament de Lloret de Mar.
Sandra Soliguer, arquitecta.
- 18.30** **La casa de l'Índia de Xerta i la seva rehabilitació.**
Óscar José, arquitecte. DAU, Despatx d'Arquitectura i Urbanisme.
- 19.00** **Intervencions de la Diputació de Barcelona en el patrimoni indià del Maresme. La casa Sensat Pagès d'el Masnou i les antigues escoles públiques de Sant Pol de Mar.**
Joan Closa, arquitecte. Cap del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.
- 19.30** **DEBAT 1.** El patrimoni indià, un estil arquitectònic sense atributs?
Moderador: *Josep Maria Fortià*, Dr. arquitecte.
- 20.00** **Trasllat a peu al Palau Moja (c. Portaferriça, 1).**
- 20.15** **Recepció i visita: Saló del Vigatà**
Jordi Roca, director general del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya.
- L'edifici del Palau Moja al llarg de la seva història i les diferents intervencions.**
Elsa Ibar, cap del Servei de Patrimoni Arquitectònic.
- 21.00** **Sopar-refrigeri oficial. Pati del Palau Moja.**
S'oferiran *mojitos* cubans a càrrec de l'empresa *Ron Bacardí* acompanyats per l'actuació del septet de música tradicional cubana *Son de la Rambla*.

DIVENDRES, 11 DE DESEMBRE DE 2009

ELS CENTRES HISTÒRICS A AMÈRICA LLATINA

- 09.00** **La renovació dels centres històrics llatinoamericans: fases, conceptes i estratègies.**
Günter Mertins, Dr. professor titular Philipps - Universitat de Marburg, Alemanya.
- 09.45** **La formació de la ciutat moderna: projectes racionalistes a l'Amèrica Llatina.**
Maria Rubert, Dra. arquitecta. Catedràtica del Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori. ETSA Barcelona. UPC.
- 10.30** **PAUSA - CAFÈ**

EXPERIÈNCIES DE GESTIÓ EN CENTRES HISTÒRICS DEL CARIB

- 11.00** **El Pla de revitalització del centre històric de Santiago de Cuba.**
Omar López, arquitecte. Conservador de la ciutat de Santiago de Cuba.
- 11.45** **Moments importants en la conservació de les zones històriques de Puerto Rico més enllà de San Juan.**
Agamemnon G. Pantel, Dr. arqueòleg i especialista en patrimoni cultural. Pantel del Cueto & Associates, Puerto Rico.

XXXII Curset

Jornades Internacionals sobre la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic

- 12.30** **Origen i evolució de la traça urbana de Cartagena de Indias. Colòmbia.**
Rodolfo Ulloa, arquitecte restaurador. Estudi professional a Bogotá i Cartagena de Indias.
- 13.15** **DEBAT 2.** Centres històrics a Amèrica Llatina, entre l'imaginari i la realitat.
Moderador: *Mario Coyula*, Dr. arquitecte.

EXPERIÈNCIES URBANES A CUBA: L'HAVANA

- 16.00** **L'Habana Vieja: la ciutat colonial i els seus estils arquitectònics.**
Orestes del Castillo, Dr. arquitecte. Professor de mèrit. Facultat d'Arquitectura de l'Havana. ISPJAE.
- 16.45** **L'Havana del segle XX: eclecticisme i modernitat.**
Eduardo Luís Rodríguez, arquitecte i historiador, director de la revista *Arquitectura Cuba*.
- 17.30** **PAUSA - CAFÈ**
- 18.00** **Un Vedado que ja no és, però que segueix essent.**
Mario Coyula, Dr. arquitecte. Professor de mèrit. Facultat d'Arquitectura de l'Havana. ISPJAE.
El Vedado, paradigma de l'urbanisme modern
Carles Crosas, Dr. arquitecte.
- 19.00** **Una estratègia integral per a la salvaguarda de l'Habana Vieja.**
Patricia Rodríguez, arquitecta directora del *Plan Maestro* de l'Havana.
- 20:00** **DEBAT 3.** Reptes per a la rehabilitació de la ciutat de l'Havana.
Moderador: *Xabier Eizaguirre*, Dr. arquitecte.

DISSABTE, 12 DE DESEMBRE DE 2009

INTERVENCIIONS A LA CIUTAT DE L'HAVANA

- 09.00** **Aproximacions ideològiques a l'arquitectura des dels monuments commemoratius.**
Mario Coyula, Dr. arquitecte. Professor de mèrit. Facultat d'Arquitectura de l'Havana. ISPJAE.
- 09.45** **"A vueltas con la ida". El projecte d'ampliació del Consulat General d'Espanya a l'Havana.**
José Maria de Churtichaga i *Cayetana de la Quadra-Salcedo*, arquitectes. ch+qs arquitectos. Madrid.
- 10.30** **Rehabilitacions de l'arquitectura republicana: la farmacia Sarrà i la llibreria La Moderna Poesía.**
Abel Tablada, Dr. arquitecte.
- 11.15** **PAUSA-CAFÈ**
- 11.45** **Intervencions singulars a l'Habana Vieja: la Lonja del comerç i altres operacions.**
Orestes del Castillo, Dr. arquitecte. Professor de mèrit. Facultat d'Arquitectura de l'Havana. ISPJAE.
- 12.30** **El sentit de la tradició: el cas de les Escoles d'Art de l'Havana i altres intervencions.**
Ricardo Porro, arquitecte.

- 13.30** **DEBAT 4.** Intervenir a l'Havana: restitució o actualització?
Moderador: *Josep Maria Montaner*, Dr. arquitecte.

ALTRES CASOS D'INTERVENCIÓ

- 16.00** **El territori patrimonial de Santiago de Cuba. Casos d'intervenció.**
Omar López, arquitecte. Conservador de la ciutat de Santiago de Cuba.
- 17.00** **Intervencions en el patrimoni de Trinidad, Camaguey i Cienfuegos, Cuba.**
Patricia Rodríguez, arquitecta.
- 18.00** **PAUSA - CAFÈ**
- 18.30** **La conservació de l'església de San José a San Juan de Puerto Rico i altres intervencions.**
Beatriz del Cueto, arquitecta especialitzada en conservació. Pantel del Cueto & Associates, Puerto Rico.
- 19.30** **Reductes fortificats: la intervenció en el Baluarte El Reducto i en el convent de Santa Clara a Cartagena de Indias, Colòmbia.**
Rodolfo Ulloa, arquitecte restaurador. Estudi professional a Bogotá i Cartagena de Indias.
- 20.30** **DEBAT 5.** La intervenció en el patrimoni històric del Carib: un debat pendent.
Moderador: *Fernando Álvarez Prozorovich*, Dr. arquitecte.

DIUMENGE, 13 DE DESEMBRE DE 2009

PATRIMONI INDIÀ A VILANOVA I LA GELTRÚ

- 10.00** **Trobada a l'edifici indià del Foment Vilanoví. (c/ Santa Madrona, 1)**
Edificis d'indians i casos d'intervenció a Vilanova i la Geltrú.
Pere Marsé, arquitecte.
- 10.45** **Visita al Foment Vilanoví.**
Acompanyats de *Magí Gual*, arquitecte autor del projecte de rehabilitació del Foment Vilanoví.
- 11.30** **Visita al Teatre Principal.**
- 12.30** **Visita des de l'exterior de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.**
Acompanyats en ambdues visites d'*Anabel Fuentes*, arquitecta directora de les obres.
- 13.30** **Visita a Can Pahissa i els seus jardins.**
Acompanyats de *Pere Marsé*, arquitecte.